

REKENKAMER

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 14 0172
Fax: (0172) 465 564
E-mail: rekenkamer@alphenaanrijn.nl
Website: www.alphenaanrijn.nl

Aan de leden van de raad

Cc College van B&W, Auditcommissie

Uw kenmerk

Uw brief van

Ons kenmerk

Datum

2026

10 april 2026

Inlichtingen bij

Doorkiesnummer

Mevr. Drs. L. Los – Kuzee

Tel: (0172) 46 4717

Onderwerp:

Aanbieding rapport "Grip op geld en gebouwen
Een quick scan naar onderwijshuisvesting in
Alphen aan den Rijn"

Geachte leden van de raad,

Graag bied ik u hierbij het onderzoeksrapport van de Rekenkamer Alphen aan den Rijn naar onderwijshuisvesting in Alphen aan den Rijn aan. Gemeenten en schoolbesturen werken samen op het gebied van onderwijshuisvesting. In Alphen aan den Rijn is begin 2019 het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het primair en speciaal onderwijs vastgesteld waarbij is afgesproken dat het IHP iedere vier jaar wordt herijkt. De gemeenteraad heeft in maart 2024 het IHP 2019 geactualiseerd en vastgesteld. Bij die actualisatie bleek dat aanvullende middelen nodig waren om aan de wettelijke zorgplicht te voldoen. Met het voorliggende onderzoek heeft de Rekenkamer gekeken naar het huidige IHP om met name inzicht te krijgen in en grip op de inzet van de middelen. Het onderzoek richt zich op het vigerende IHP (2019) en de actualisatie daarvan (2024).

Onderzoek

De Rekenkamer heeft besloten om het onderzoek uit te voeren in de vorm van een quick scan, met de focus op maatregelen die door de gemeente zijn te beïnvloeden, zodat de gemeenteraad en het college de conclusies en aanbevelingen kunnen betrekken bij de opstelling van het nieuwe, beleidsrijke IHP dat in kwartaal 1 van 2026 wordt verwacht.

De centrale onderzoeksvraag luidde als volgt:

Welke lessen zijn te trekken uit de belangrijkste oorzaken voor de significante verhoging van de middelen voor onderwijshuisvesting, te weten de vertragingen in de bouw en de verschillen in leerlingenprognoses?

Alphen aan den Rijn

Het onderzoek is uitgevoerd door Twynstra Gudde. Om tot beantwoording van de onderzoeksvraag te komen hebben zij tal van documenten bestudeerd en betrokkenen vanuit het college, de ambtelijke organisatie en een vertegenwoordiging vanuit de gemeenteraad geïnterviewd.

Conclusies en aanbevelingen

Op grond van het rapport van bevindingen komt de Rekenkamer tot een aantal conclusies en aanbevelingen. De significante verhoging van de middelen voor onderwijshuisvesting in Alphen aan den Rijn is het resultaat van een combinatie van factoren. Uit de vertragingen in de bouw blijkt dat de gemeente, net als veel andere gemeenten, te maken heeft met externe omstandigheden zoals de explosieve stijging van bouwkosten en bezwaarprocedures die moeilijk te beïnvloeden zijn. Tegelijkertijd had het omgaan met deze externe factoren slagvaardiger gekund als interne aspecten zoals projectmanagement, kennis van aanbestedingsmethodes en afspraken met schoolbesturen over informatievoorziening beter op orde waren geweest. Uit de verschillen in leerlingenprognoses blijkt dat het regelmatig bijstellen van prognoses weliswaar helpt, maar dat de financiële vertaling naar begroting en uitvoering ontbreekt.

De Rekenkamer van Alphen aan den Rijn doet op grond van het feitenonderzoek en de daaraan verbonden conclusies aanbevelingen met als doel om meer grip te krijgen op de onderwijshuisvesting en het (nieuwe) IHP. Een van de aanbevelingen is bijvoorbeeld: zet een programmatische aanpak op voor de uitvoering van het IHP en versterk de interne aansturing. Het IHP is een grote opgave waarin meerdere projecten samenkomen en financiële wijzigingen in één project invloed kunnen hebben op andere projecten. Zet daarom een uitvoeringsprogramma op met een programmamanager die de samenhang tussen projecten bewaakt, de voortgang monitort en leert van de uitvoering van het IHP. Voor de overige aanbevelingen verwijs ik u naar het rapport.

Bestuurlijke reactie

Zoals gebruikelijk is het rapport aan het college van burgemeester en wethouders aangeboden, zodat het rapport, voorzien van de bestuurlijke reactie, aan uw raad kan worden aangeboden. De Rekenkamer is verheugd over het feit dat het college alle aanbevelingen onderschrijft. Ten aanzien van de derde aanbeveling, die beoogt om de raad beter in positie te brengen om hun budgetrecht uit te oefenen, wijst het college op de aanwezigheid van externe, niet beïnvloedbare factoren. De Rekenkamer wil benadrukken dat ook deze externe factoren (deels) wel te managen zijn. Ze zijn (deels) te vermijden door wijzigingen in de bouwplannen door te voeren (goedkopere materialen, schrappen voorzieningen) en door te schuiven in nog te starten plannen. Het zijn juist de daarmee samenhangende planmatige en financiële consequenties, waar de gemeenteraad een besluitvormende positie in zou moeten hebben. Dat gaat ons inziens verder dan de mogelijkheid tot het stellen van kritische vragen.

Voor de volledige reactie van het college verwijs ik u graag naar de brief welke als bijlage aan het rapport is toegevoegd.

Ons kenmerk
2026

Datum
10 april 2026

Blad
3

Tot slot

Wij zien de behandeling van het rekenkamerrapport in de commissie en raad met veel belangstelling tegemoet. Uiteraard is de Rekenkamer graag bereid tot een nadere uitleg en het beantwoorden van vragen over dit onderzoek. We zien uit naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Boudewijn Steur,
Voorzitter van de Rekenkamer Alphen aan den Rijn

Bijlagen:

– “Grip op geld en gebouwen. Een quick scan naar onderwijshuisvesting in Alphen aan den Rijn”